ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĒZEKNES TIESU NAMS

Lietas Nr.A420175815
Lietas arhīva Nr.A42-01758-15/44

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rēzeknē 2015.gada 4.augustā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Solvita Pujāte,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. C/ pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru /pers. C/ tiktu noteikta invaliditāte, izdošanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas (turpmāk – VDEĀVK) Daugavpils nodaļas 2014.gada 22.oktobra lēmumu Nr.31-2014-2919 (turpmāk – sākotnējais lēmums) nolemts /pers. C/ (turpmāk arī pieteicēja) invaliditāti nenoteikt.
Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, pieteicēja to apstrīdēja augstākā iestādē.

[2] Ar VDEĀVK 2015.gada 8.janvāra lēmumu Nr.12-2015-2 (turpmāk – Lēmums) atstāts negrozīts sākotnējais lēmums.
Lēmumā konstatēts, ka pieteicēja slimo ar ilgstošu veselību kaitējošu iemeslu (pārmērīga alkohola lietošana) izraisītu aknu slimību, kas būtisku veselības pasliktināšanos izraisīja 2014.gada oktobra sākumā, kad uzsākta situācijas skaidrošana un ārstēšana slimnīcā. Algotu darbu nestrādā. Ģimenes ārsts nesniedz ziņas par saslimšanas nepārtrauktu ārstēšanu laika periodā no 2014.gada 14.aprīļa līdz 2014.gada 31.augustam. Līdz ar to par ilgstošiem vai nepārejošiem funkcionēšanas traucējumiem nav iespējams spriest. Lēmumā secināts, ka pieteicējai ir nepieciešams turpināt pilnvērtīgu ārstēšanos un rehabilitāciju.
Lēmums pamatots ar Invaliditātes likuma 5.panta pirmo daļu un Ministru kabineta 2010.gada 28.decembra noteikumu Nr.1209 „Noteikumi par prognozējamas invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanas kritērijiem, termiņiem un kārtību" (turpmāk – Noteikumi Nr.1209) 5.2.2. un 7.5.punktu.

[3] Administratīvajā rajona tiesā 2015.gada 19.februārī saņemts /pers. C/ pieteikums, kurā pieteicēja iebilst pret Lēmumu, norādot, ka, ierodoties uz ekspertīzi 2015.gada 7.janvārī, tika iztaujāta par dažādiem sadzīviskiem jautājumiem, ka netika uzdots neviens jautājums par pieteicējas veselības stāvokli. Uzskata, ka nav ņemta vērā epikrīzē Nr.21861 norādītā diagnoze un nav vērtēta pieteicējas veselības stāvokļa atbilstība Noteikumu Nr.1209 5.2.3. un 12.11.3.punktam. Ievērojot minēto, lūdz uzdot VDEĀVK noteikt pieteicējai II invaliditātes grupu.

[4] VDEĀVK (turpmāk arī atbildētāja) tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt, atsaucoties uz Lēmuma argumentāciju. Papildus paskaidro, ka veicot invaliditātes ekspertīzi, konstatēts, ka pieteicēja 2014.gada oktobra sākumā negaidīti saslima ar ilgstošas saindēšanās (ar etilalkoholu) rezultātā izraisītu aknu bojājumu, ko ārstēja slimnīcā. Ar lūgumu noteikt invaliditāti pieteicēja VDEĀVK vērsās 2014.gada 22.oktobrī (3 nedēļas no saslimšanas sākuma). Ārstējošais ārsts nosūtījumā uz VDEĀVK nesniedza ziņas, ka pieteicēja būtu nepārtraukti ārstējusies līdz 2014.gada oktobra sākumam. Līdz ar to pieteicējas veselības traucējumi tika vērtēti kā pēkšņa saslimšana, kuras izraisītais funkcionēšanas traucējums var mazināties.

Motīvu daļa

[5] Pārbaudījusi lietas materiālus, lietas dalībnieku rakstveida paskaidrojumus, izvērtējusi lietā esošos pierādījumus, tiesa atzīst, ka pieteikums ir noraidāms.

[6] No pieteikumā izklāstītajiem apstākļiem tiesa secina, ka pieteicēja ir vērsies tiesā, jo uzskata, ka nepamatoti viņai netika noteikta invaliditāte, tā kā pieteicējas veselības stāvoklim atbilstoša ir II invaliditātes grupa.
Lietā ir strīds par to, vai Lēmuma pieņemšanas brīdī bija konstatējami kritēriji invaliditātes noteikšanai pieteicējai.

[7] No lietas materiāliem tiesa konstatē, ka VDEĀVK veica atkārtotu ekspertīzi un 2015.gada 7.janvārī sastādīja ekspertīzes aktu Nr.12-2015-2, kurā norādīts, ka /pers. C/ sūdzas par lielu nespēku, vēdera pūšanos, reizēm īslaicīgām durošām sāpēm labajā paribē, pēdējā mēneša laikā mainīgu vēdera izeju, biežu urinācija ar mazu urīna daudzumu, ēstgribas izmaiņām (gribas ēst vakaros, uz nakti, no rīta ēstgribas nav), sliktu miegu, nemieru, sliktu atmiņu, galvas reiboņiem pie straujām galvas kustībām. Alkoholu nelietojot no 2014.gada oktobra.
Pieteicējai ir noteikta pamatdiagnoze – toksiska aknu ciroze, subkompensēta.
Ekspertslēdzienā norādīts, ka pieteicēja slimo ar hronisku toksisku (alkohola izraisītu?) aknu slimību, nav ārstējusies, paasinājums (akūta fāze) diagnosticēts 2014.gada oktobra sākumā, kad uzsākta ārstēšana, kuru turpina līdz šim. Uz ekspertīzes laiku

(2014.gada 22.oktobri) neārstētas hroniskas slimības akūta paasinājuma īslaicīgas ārstēšanas periodā slimības gaitu un invaliditātes smagumu vērtēt nevar. Līdz ar to nav konstatēti kritēriji invaliditātes noteikšanai. Tā kā VDEĀVK nekonstatēja pieteicējai kritērijus invaliditātes noteikšanai, invaliditāte netika noteikta.

Pieteicēja šādam secinājumam nepiekrīt un uzskata, ka viņai ir nosakāma II invaliditātes grupa.

[8] Invaliditātes legāldefinīcija ietverta Invaliditātes likumā 5.panta pirmajā daļā, kas noteic, ka invaliditāte ir ilgstošs vai nepārejošs ļoti smagas, smagas vai mērenas pakāpes funkcionēšanas ierobežojums, kas ietekmē personas garīgās vai fiziskās spējas, darbspējas, pašaprūpi un iekļaušanos sabiedrībā.

Tātad, lai personai konstatētu invaliditāti, nepieciešams noskaidrot: 1) vai personai ir ļoti smagas, smagas vai mērenas pakāpes funkcionēšanas ierobežojums; 2) vai šis ierobežojums ir ilgstošs vai nepārejošs; 3) vai un kā šis funkcionēšanas ierobežojums ietekmē personas garīgās vai fiziskās spējas, darbspējas, pašaprūpi un iekļaušanos sabiedrībā.

Atbilstoši Invaliditātes likuma 8.panta trešajai daļai invaliditāti personai nosaka ar dienu, kad tā iesniegusi attiecīgu iesniegumu. Tādējādi tiesai jāvērtē, vai pieteicējai nosakāma invaliditāte no datuma, kad iesniegts iesniegums par invaliditātes piešķiršanu. Līdz ar to lietā ir piemērojamas tās tiesību normas, kas bija spēkā laikā, kad persona ir vērsusies iestādē ar šādu prasījumu.

Laikā, kad persona vērsās VDEĀVK, funkcionēšanas ierobežojumi jeb medicīniskie kritēriji invaliditātes noteikšanai bija ietverti Noteikumos Nr.1209.

[9] Noteikumu Nr.1209 2.punktā noteikts, lai veiktu invaliditātes ekspertīzi, Invaliditātes likuma 7.pantā minētā persona vai tās likumiskais pārstāvis iesniedz komisijā personīgi, elektroniska dokumenta formā atbilstoši normatīvajiem aktiem par elektronisko dokumentu noformēšanu vai izmantojot e-pakalpojumu vai nosūta pa pastu iesniegumu ar lūgumu veikt invaliditātes ekspertīzi, kā arī šādus dokumentus: 2.1. ģimenes vai ārstējošā ārsta nosūtījumu uz komisiju (veidlapa Nr.088/u); 2.2. citus personas medicīniskos dokumentus, ja ģimenes vai ārstējošais ārsts vai pati persona uzskata, ka tas ir nepieciešams invaliditātes ekspertīzei.

Atbilstoši Noteikumu Nr.1209 5.2.2.punktam ģimenes vai ārstējošais ārsts nosūta nestrādājošu personu pirmreizējai invaliditātes ekspertīzei, ja tā ne mazāk kā pēdējos sešus mēnešus ir nepārtraukti ārstējusies un to apliecina medicīniskie dokumenti.

Noteikumu Nr.1209 7.punkts noteic, ka ārsts eksperts izvērtē šo noteikumu 2.1. un 2.2.apakšpunktā minēto medicīnisko dokumentāciju, veic neatkarīgu personas funkcionēšanas ierobežojuma, kā arī tā atbilstības pabalstu un pakalpojumu noteikšanas kritērijiem izvērtējumu, sastāda ekspertīzes aktu ar priekšlikumiem par prognozējamas invaliditātes vai invaliditātes, vai darbspēju zaudējuma procentuālo apmēru, to cēloni un iespējamo termiņu. Pamatojoties uz minēto ekspertīzes aktu, komisijas amatpersona pieņem attiecīgu lēmumu: 7.5. nenosaka invaliditāti, prognozējamu invaliditāti vai darbspēju zaudējuma procentuālo apmēru, ja personas funkcionēšanas ierobežojuma pakāpe neatbilst attiecīgajiem kritērijiem.

No minētajām tiesību normām izriet, ka pamats invaliditātes ekspertīzes veikšanai ir attiecīgs personas iesniegums, kuram pievienots ģimenes vai ārstējošā ārsta nosūtījums, no kura secināms, ka persona ne mazāk kā pēdējos sešus mēnešus ir nepārtraukti ārstējusies un to apliecina medicīniskie dokumenti. Proti, viens no kritērijiem invaliditātes noteikšanai ir personas nepārtraukta ārstēšanās vismaz sešus mēnešus pirms ekspertīzes veikšanas.

Kā konstatējams no ģimenes ārsta nosūtījumā norādītā, pieteicēja stacionāri ir ārstējusies no 2014.gada 1.oktobra līdz 2014.gada 10.oktobrim, kad diagnosticēta toksiska aknu ciroze, dekompensācija. Norīkojumā nav sniegta informācija, ka pieteicēja būtu nepārtraukti ārstējusies iepriekšējos sešus mēnešus. Uz šādiem apstākļiem pieteicēja nenorāda arī pieteikumā tiesai, kā arī minēto apstiprinoši medicīnas dokumenti lietā nav iesniegti. Tādējādi tiesa secina, ka pieteicējai funkcionēšanas traucējumi ilga mazāk par sešiem mēnešiem. Līdz ar to ārsta nosūtījums pirmreizējās invaliditātes ekspertīzes veikšanai bija priekšlaicīgs.

Tā kā nebija konstatējams ilgstošs vai nepārejošs funkcionēšanas ierobežojums, jo ārstēšanās uzsākta tikai trīs nedēļas pirms iesnieguma par invaliditātes piešķiršanu iesniegšanas, bet tik īslaicīgas ārstēšanās laikā slimības gaitu un invaliditātes smagumu novērtēt nevar, invaliditāte netika noteikta.

Invaliditāte saskaņā ar Noteikumu Nr.1209 7.2.2.apakšpunktu tiek noteikta, pamatojoties uz ārstu ekspertu veikto personas funkcionēšanas ierobežojuma izvērtējumu un uz tā pamata sastādīto ekspertīzes aktu. Izvērtējot lietā esošos ekspertīzes aktus, tiesa secina, ka pieteicējai nav konstatējami kritēriji invaliditātei. Tiesai nav pamata apšaubīt ekspertu vērtējumu, jo no lietas materiāliem un pieteicējas pieteikuma neizriet, ka VDEĀVK ārstu ekspertu vērtējums balstīts uz nepilnīgu vai neobjektīvu informāciju.

Izskatāmajā gadījumā nav strīda par to, ka pieteicējai noteiktā diagnoze atbilst Noteikumu Nr.1209 3.pielikumā norādītajiem kritērijiem, taču ar to ir nepietiekami, jo, lai noteiktu invaliditāti saistībā ar šo diagnozi, sākotnēji personai ir jāārstējas un tikai tad, ja ilgstošas ārstēšanās rezultātā funkcionēšanas traucējumi joprojām neizzūd, ir pamats invaliditātes noteikšanai.

Papildus tiesa norāda, ka lietas izskatīšanas laikā invaliditātes noteikšanas kritērijus reglamentē Ministru kabineta 2014.gada 23.decembra noteikumi Nr.805 „Noteikumi par prognozējamas invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanas kritērijiem, termiņiem un kārtību" (*spēkā no 2015.gada 1.janvāra*). Atbilstoši minēto noteikumu 11.punktā noteiktajam invaliditātes vai darbspēju ekspertīzi veic personai ar fiziskās vai garīgās veselības traucējumiem, kuru dēļ tā nepārtraukti ārstējusies vismaz sešus mēnešus pirms ekspertīzes veikšanas dienas, tai ir radušies stabili funkcionēšanas ierobežojumi un to apliecina medicīniskie dokumenti. Savukārt 12.punktā noteikts, ka invaliditātes un darbspēju ekspertīzi var veikt pirms šo noteikumu 11.punktā minētā termiņa, ja personai veselības traucējumi ir smagi un ar nelabvēlīgu prognozi vai ir radušies stabili funkcionēšanas ierobežojumi.

[10] Ņemot vērā, ka tiesa nav konstatējusi pieteicējas atbilstību kritērijiem, kas būtu par pamatu invaliditātes noteikšanai, tiesa atzīst, ka nav pamata uzdot par pienākumu VDEĀVK izdot pieteicējai labvēlīgāku administratīvo aktu, ar kuru pieteicējai tiktu noteikta invaliditāte.

[11] Administratīvā procesa likuma 126.panta ceturtajā daļā noteikts, ja pieteicējs no valsts nodevas samaksas ar tiesas lēmumu bijis pilnīgi vai daļēji atbrīvots, pieteikuma noraidīšanas gadījumā pieteicējam ir pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu pilnā apmērā triju mēnešu laikā pēc sprieduma stāšanās spēkā.

Šā panta piektajā daļā noteikts, ka šā panta ceturtajā daļā paredzētais pieteicēja pienākums pieteikuma noraidīšanas gadījumā samaksāt valsts nodevu nav attiecināms uz tiem pieteicējiem, kuri pieteikumu iesnieguši par administratīvo aktu sociālās drošības jomā (pensijas, pabalsti u.tml.).

Pieteicēja no pienākuma samaksāt valsts nodevu bija atbrīvota ar tiesneses 2015.gada 24.februāra lēmumu. Tā kā pieteicēja ir vērsusies tiesā, lai panāktu invaliditātes grupas noteikšanu, tādējādi cita starpā aizsargājot savas sociālās tiesības, pieteicējai nav uzliekams pienākums samaksāt valsts nodevu valsts budžetā.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta piekto daļu, 246.-251., 289.pantu, 290.panta pirmo daļu, 291.panta

pirmo daļu tiesa

nosprieda:

noraidīt /pers. C/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru /pers. C/ tiktu noteikta invaliditāte, izdošanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnese Solvita Pujāte